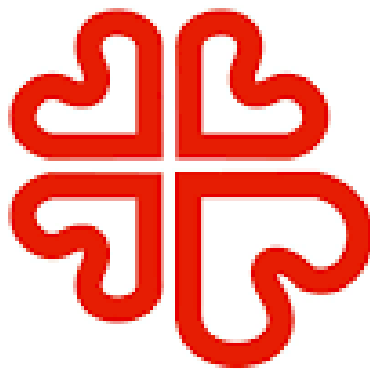

Càritas
Diocesana
de Menorca

Càritas
Diocesana de
Menorca

[PLA DE VOLUNTARIAT]

Aquest document estableix els marcs de referència generals en els quals s'emmarca la gestió del voluntariat a més de detallar l'itinerari de la persona voluntària dins la Càritas Diocesana de Menorca.

ÍNDEX

1. Introducció

2. El voluntariat a Càritas

- 2.1. Què és el voluntariat
- 2.2. La missió de Càritas i el voluntariat
- 2.3. La visió de Càritas
- 2.4. El voluntariat social de Càritas
- 2.5. Relació de Càritas i el voluntariat
- 2.6. Perfil de la persona voluntària
- 2.7. Característiques de la persona voluntariat
- 2.8. Drets de les persones voluntàries
- 2.9. Deures de les persones voluntàries
- 2.10. Marc legal del voluntariat.

3. Gestió, itinerari de la persona voluntària

- 3.1. Disseny i preparació de l'acció voluntària a Càritas
- 3.2. El Voluntariat
- 3.3. Acollida i orientació (primera entrevista)
- 3.4. Curs Bàsic d'iniciació al voluntariat
- 3.5. Segona entrevista
- 3.6. Incorporació al servei escollit
- 3.7. Acompanyament i formació
- 3.8. Reconeixement
- 3.9. Desvinculació

1. Introducció

Càritas Diocesana de Menorca és l'expressió de l'amor i el compromís de la comunitat cristiana per les persones que es troben en situació de pobresa, vulnerabilitat o exclusió social. És una entitat, sense ànim de lucre, de l'Església Catòlica que té com objectiu promoure, orientar i coordinar l'acció social i caritativa de la diòcesi de Menorca, amb la finalitat d'ajudar a la promoció humana i al desenvolupament integral de les persones, sensibilitzar la societat i promocionar la Justícia Social.

L'acció social de la nostra entitat opta per la transformació de manera integral abraçant totes les dimensions, acompanyant persones, animant comunitats i fent anunci i denuncia profètica.

Aquest document estableix els marcs de referència generals en els quals s'emmarca la gestió del voluntariat i detalla l'itinerari de la persona voluntària de Càritas Diocesana de Menorca. El voluntariat és part essencial de la identitat de Càritas, d'aquí la importància d'aquest Pla de Voluntariat que descriu un model propi d'acollida i acompanyament del voluntariat.

Al capítol 2 es fa una breu introducció de què és Càritas, de la seva missió i de com es concep l'acció voluntària dins de l'entitat.

Al capítol 3 queda reflectit l'itinerari de la persona voluntària a Càritas des del moment que s'interessa per ser voluntari/a, passant per la incorporació fins que se'n desvincula.

El voluntariat constitueix un eix transversal a tota l'acció de Càritas. Per tant cal garantir la bona gestió del voluntariat i vetllar pels seus drets i deures com a voluntaris, complint la normativa vigent sobre la Llei sobre el voluntariat de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, competència que recau actualment al Consell Insular de Menorca.

Les persones voluntàries són un pilar bàsic i fonamental per dur a terme la nostra missió de promoure el desenvolupament integral de les persones, especialment de les més pobres i excloses. Tal com s'assenyala en el Model d'Acció Social (MAS) *"el voluntariat és l'expressió d'una comunitat que assumeix la seva responsabilitat davant els germans. El voluntariat*

dels que col·laboren amb Càritas és la realització del compromís comunitari, fratern, solidari i amb els últims”

2. El voluntariat a Càritas

2.1. Què és el voluntariat

Càritas és l'expressió de l'amor preferencial de la comunitat cristiana pels pobres inspirat en l'Evangeli i en la Doctrina Social de l'Església, que desenvolupa la seva acció fonamental a través dels tècnics i del voluntariat.

Un dels objectis principals és la de promoció de la solidaritat de la comunitat cristiana i l'ajuda al desenvolupament integral de les persones que es troben en situació de pobresa.

Càritas acull, escolta, orienta i acompanya a les persones que s'hi adrecen amb una demanda d'ajuda. L'atenció va més enllà de l'assistència immediata, cerca la promoció de la persona a partir de la seva participació activa, del reconeixement dels seus recursos i de les seves potencialitats. L'acollida i l'acompanyament es la nostra essència, però també existeixen altres programes específics en la promoció de la persona, aquesta es la nostra prioritat, estar al servei de les persones més vulnerables.

2.2. La missió de Càritas i el voluntariat

La missió de Càritas és “acollir i treballar amb les persones en situació de pobresa i necessitat perquè siguin protagonistes del seu propi alliberament, des del compromís de comunitat cristiana. Càritas Diocesana vol ser rostre visible de la comunitat diocesana, compromesa a fer dels exclosos els predilectes de l'Evangeli de Jesús.

Càritas Diocesana representa totes les Càritas Parroquials i té, per tant, com a missió pròpia, promoure, sostenir i estimular l'acció caritativa i social de les parròquies i les comunitats cristianes diocesanes. Dins l'organigrama de la Diòcesi de Menorca.

Les persones que formen part de Càritas, ja siguin persones contractades o persones voluntàries, comparteixen una missió: acollir, escoltar, acompanyar i treballar per les persones més desfavorides de la nostra societat amb la intenció d'oferir-los eines i recursos perquè se sentin més confiades i segures, i puguin liderar per si mateixes el seu projecte de vida per sortir de la situació de patiment.

Els nostres principis són coherents amb la vivència i el compromís que com a comunitat cristiana fem de l'Evangelí i, més operativament, de les orientacions que rebem dels darrers pontífexs mitjançant les seves encíclics: Sollicitudo rei socialis, Deus Caritas est, Caritas in veritate, Evangelii gaudium, Laudato sí i Fratelli tutti; també recollim les aportacions de la Conferència Episcopal Espanyola: La Iglesia y los Pobres i Iglesia, servidora de los pobres.

Aquest pensament, aquestes reflexions i orientacions, sempre incloent el respecte profund als Drets Humans (DD.HH.), el seu reconeixement explícit i la seva promoció, venen a nodrir la pròpia experiència reflexiva de Càritas. La qual es tradueix, enriquida, en el context social actual, en aquests principis bàsics de la nostra Acció Social.

2.3 La visió de Càritas

Aquests són les nostres principals línies de la visió de l'entitat.

- Ser testimonis de l'amor de Crist enmig del patiment humà.
- Estar al servei del preveres, de les seves parròquies, dels arxiprestats i de les comunitats cristianes.
- Estar al costat de totes les persones que no tenen cobertes les necessitats bàsiques.
- Mantenir el prestigi de Càritas que ha estat el fruit, de més de 50 anys, del voluntariat i assalariats.
- Ser un únic equip de voluntariat i assalariats que es distingeix pel seu tarannà humà i cristià.

2.4. El voluntariat social de Càritas

El voluntariat és un element essencial de la identitat de Càritas. Està format per persones sensibilitzades pels problemes socials del lloc on viuen.

Fomentem l'acció del voluntariat i integrant la seva aportació a totes les activitats i accions de Càritas.

Creiem que es molt important l'acció del voluntariat, i per això acollim a les persones que s'adrecen als serveis de Càritas, amb el desig d'ajudar per transformar la societat i oferir el seu temps de servei, fent un seguiment del seu procés de col·laboració amb Càritas.

Vetllem per la seva formació, oferint una formació que respongui a les inquietuds i necessitats per tal de que el seu servei sigui de qualitat i alhora crear espai d'intercanvi d'experiències així com anar revisant la seva acció com a voluntari/a.

El pla de voluntariat, ofereix diferents aspectes de la gestió del voluntariat per part de la nostra entitat.

2.5. Relació de Càritas i el voluntari

La relació del voluntari amb Càritas, està regulada pel Reglament de Règim Intern i del voluntariat de Càritas Diocesana de Menorca.

La incorporació de l'acció voluntària, és un procés dinàmic i gradual, a mesura que el voluntari va capacitant-se per a la tasca que assumeix, que sempre ha d'estar a la mesura de les seves possibilitats reals i de la seva preparació.

Per raons de treball, el voluntari s'insereix en l'estructura de la organització i es relaciona amb el responsable del servei en el qual col·labora i a nivell parroquial o Diocesà si fos el cas.

L'avaluació periòdica del seu treball la farà amb l'equip o personal del servei en el qual pren part i per l'àrea d'Animació Comunitària.

D'acord amb les possibilitats dels voluntaris i de les necessitats del servei, es fixarà el temps de dedicació.

Els tècnics contractats, així com la resta del personal de la institució, prestaran al voluntari el suport necessari per a l'acompanyament de la tasca.

La relació entre institució i voluntari no és del tipus laboral, donant el caràcter de gratuïtat que el voluntari porta a l'entitat. El compromís és de naturalesa moral i la seva relació és de respecte i confiança.

2.6. Perfil de la persona voluntària

És important, que des de cada equip i servei de Càritas, es defineixi els perfils dels llocs de voluntaris, per així integrar a les persones adequades a les diferents tasques de servei. A l'hora de desenvolupar el perfil que es necessita per atendre cadascuna de les necessitats, tenint en compte el SABER (perfil tècnic, formació i experiència), el SABER FER (perfil competencial, entès com a comportament i forma de fer en la tasca concreta i en la seva relació amb els altres) i el SER (perfil motivacional, treballar pels altres o davant d'una realitat de precarietat o exclusió des de la solidaritat i la justícia, valorant la dimensió transcendent i la

necessitat d'un desenvolupament de la persona des d'una organització social que és l'església.

2.7. Característiques de la persona voluntària a Càritas

- Ser una persona sensibilitzada per les qüestions d'ordre social, que viu la caritat com a quelcom inseparable de la justícia i de la lluita per la defensa dels Drets Humans (DD.HH.)
- Ser una persona compromesa de forma desinteressada, gratuïta i responsable a posar les seves capacitats i el seu temps al servei de les necessitats de la comunitat.
- Saber acollir a les persones des de la seva llibertat, i procura despertar-los la capacitat de superar-se.
- Saber establir una bona relació personal i de treball en equip, guardant confidencialitat.
- Assumir les tasques encomanades i adequades a les seves aptituds, possibilitats i preparació.
- Estar disposat a actualitzar la seva formació i a modificar els seus models d'acció, quan les circumstàncies ho demanin, en funció d'una major eficiència de l'acció.
- Tenir molt clara la identitat de la seva acció voluntària i no suplir les responsabilitats d'altres agents socials.
- Ser conscient que l'acció és educativa i promotora del canvi social, descobrint, afrontant i denunciant les disfuncions i mancances socials, obviant tot tipus d'acció paternalista i de pura beneficència.

2.8. Drets de les persones voluntàries

Els drets dels voluntaris de Càritas Diocesana de Menorca són:

- Ser membre actiu de l'estructura de Càritas d'acord amb els Estatuts, el Reglament de Regim Intern i els criteris de la institució.
- Ser ben acollit i informat sobre la institució.
- Ser format adequadament per a les tasques que realitzarà i per a un major creixement personal i social.
- Ser orientat cap a les activitats per a les quals reuneix millors capacitats i motivacions.
- Participar en l'execució i avaluació dels projectes.
- Ser acompanyat en l'activitat per l'ajuda de professionals i tècnics en l'acció social.
- Estar assegurat contra possibles riscos en realitzar la tasca.

- Que li sigui respectat el seu compromís de dedicació pel que fa al temps establert prèviament.
- Que l'activitat que realitzi la persona voluntària no li pot suposar cap cost econòmic; Càritas cobrirà aquelles despeses derivades de la seva activitat com a voluntari.

2.9. Deures de les persones voluntàries

Els deures dels voluntaris de Càritas Diocesana de Menorca són:

- Acceptar la naturalesa i objectius de Càritas desenvolupant les línies fonamentals que conformen la identitat cristiana de les seves accions.
- Preparar-se per a l'acció, avaluar-la i reorientar-la si fos necessari.
- Ser solidari i responsable en virtut del que s'ha establert en el Codi Ètic d'entitats de voluntariat, subscrit per Càritas Espanyola.
- Complir amb diligència i de forma organitzada els compromisos adquirits.
- Disposar-se a treballar en equip coordinadament amb els altres agents de l'acció caritativa i social.
- Actuar de forma imparcial i consensuada.
- Donar caràcter de confidencialitat a tota la informació rebuda en la realització de les seves tasques com a voluntari.
- Retirar-se de la institució quan no compleixi les seves finalitats o afecti el normal desenvolupament establert per la direcció de Càritas.
- Respectar els drets de les persones ateses en cada servei.
- Participar en les activitats formatives establertes per l'organització.

2.10. Marc legal del voluntariat.

La incorporació del voluntariat ja no és un element no reglat. Existeix una llei estatal i unes lleis autonòmiques que regulen la incorporació del voluntariat a les entitats i també defineixen una sèrie de drets i deures dels diferents agents que intervenen en l'acció del voluntariat, voluntaris, entitats i participants (persones destinatàries) de l'acció del voluntariat.

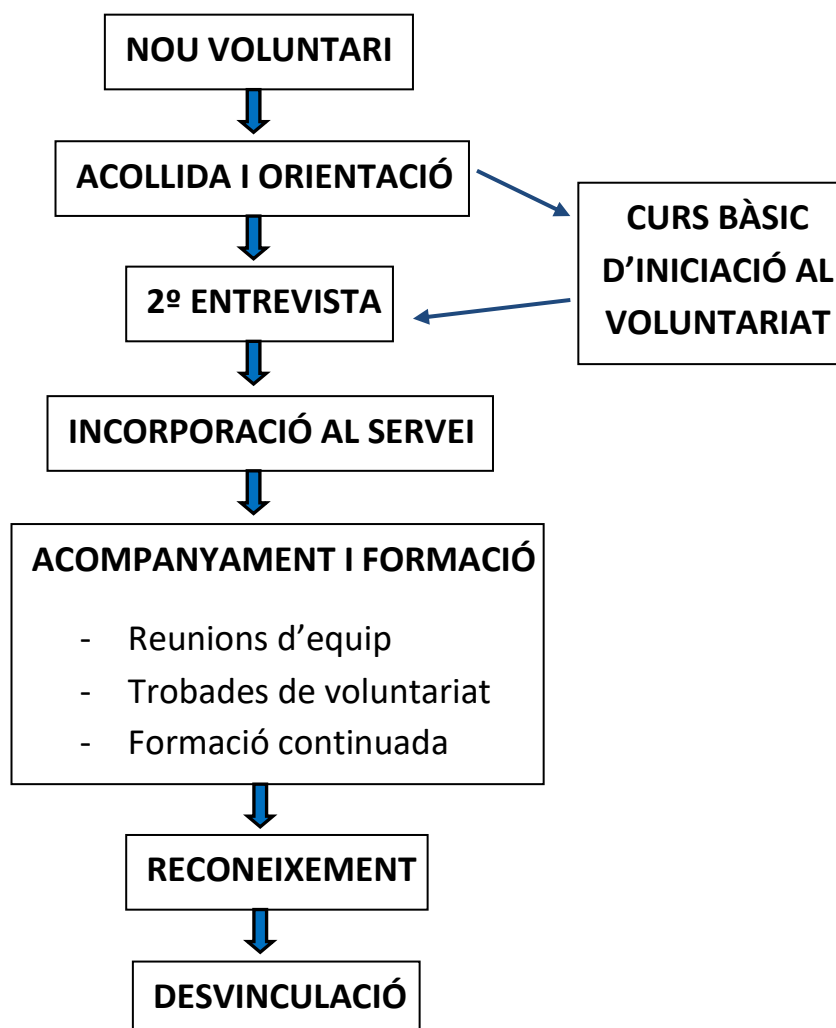
S'estableix l'obligatorietat de comptar amb assegurances, tant d'accidents com de responsabilitat civil que ofereixen una cobertura adequada. Deixa ben clar el fet que el voluntariat no rebrà cap remuneració econòmica, si bé la col·laboració no li ha de suposar cap cost econòmic.

Com a element significatiu es destaca l'exigència que existeixi un "Fitxa d'inscripció" on figuren les dades personals i el document de "Contracte de Compromís del Voluntariat" els drets i obligacions de les persones voluntàries i signada per les dues parts.

3. Gestió, itinerari i participació del voluntariat

3.1. Disseny i preparació de l'acció voluntària a Càritas

Quan parlem d'itinerari de la persona voluntària, no ens referim a un recorregut lineal o un ascens de forma esglaonada en el qual se va pujant graons de manera progressiva i sistemàtica. Estem parlant d'un procés educatiu, dinàmic y flexible, amb diferents moments entrelaçats entre la vida de la persona voluntària i Càritas. Un itinerari emmarcat en un treball d'equip ja sigui parroquial, arxiprestat o diocesà i en comunitat que garanteixi l'adequada cura i acompanyament de la persona voluntària. Aquest és el model d'acollida i acompanyament al voluntariat que hem elaborat des de la Càritas Diocesana de Menorca:

3.2. El voluntariat.

El voluntariat és part essencial de la identitat de Càritas. La promoció del compromís de la comunitat a través del voluntariat, l'oferiment d'espais d'intervenció i participació, l'acompanyament i la formació d'aquelles persones que, des de diferents creences o ideologies, volen treballar per la defensa dels drets de la persona humana tot respectant els principis i valors de Càritas, esdevenen una opció institucional que comporta dedicar-hi els recursos i esforços necessaris a cada nivell d'intervenció: parroquial, arxiprestal i diocesana.

3.3. Acollida i orientació.

Quan la persona s'apropa a Càritas per col·laborar, és fonamental que hi dediquem temps, mètode i persones adequades en aquest primer procés d'orientació i acollida.

En aquesta primera entrevista, s'orienta, s'acompanya i s'explica a la persona interessada en fer un servei de voluntariat que cal fer per ser voluntari/a. Se li entrega la documentació amb material bàsic de Càritas així com la carta del voluntariat de Càritas. També s'informa de la necessitat i la importància de l'assistència al Curs Bàsic d'iniciació al voluntariat i de les properes dates de realització.

3.4. Curs Bàsic d'Iniciació al voluntariat

La formació és un pilar essencial de cara al compromís, és fonamental per desenvolupament de la persona, i pel coneixement específic de la nostra institució. La formació bàsica que oferim des de Càritas Diocesana de Menorca està dividida en 4 blocs.

- Bloc 1: Què és Càritas?: Missió, valors i eixos.
- Bloc 2: Què vol dir ser voluntari?: Aptituds i actituds, compromís drets i deures del voluntariat.
- Bloc 3: El treball en equip i el treball per projectes.
- Bloc 4: Itinerari del voluntari de Càritas i Reglament de Règim Intern.

3.5. Segona entrevista

És el moment clau i de valor la idoneïtat de la seva incorporació al servei. Es decideix de manera conjunta i consensuada tant la incorporació al servei més adequat, com la seva no incorporació o aplaçament de la decisió.

Una vegada decidida la incorporació de la nova persona voluntària al servei, és el moment de llegir i signar la fitxa del voluntariat i del

document del compromís del voluntariat, en el qual recull entre d'altres el servei, els dies i horaris de realització la tasca.

Aquest també és el moment d'explicar-li que si en alguna ocasió no es troba còmode amb la tasca escollida, o valora que no és un espai adequat, es podrà reconduir el seu voluntariat cap una altra tasca.

3.6. Incorporació al servei escollit

La incorporació a les nostres Càritas, és un procés dinàmic, amb diferents moments, dialogat i àgil.

Els primers moments en la incorporació de la persona voluntària al servei són essencials. S'ha de cuidar la primera acollida per part del referent del servei, i és fonamental que una persona de l'equip realitzi la tasca d'acompanyar a la nova persona voluntària per presentar, explicar, orientar ensenyar, amb la finalitat de que la persona es vagi incorporant poc a poc i amb naturalitat a l'activitat i a l'equip en el que va a participar.

3.7. Acompanyament i formació

L'acompanyament al voluntariat és sempre un repte i aspecte fonamental per totes les persones que col·laboren a Càritas.

Acompanyar significa estar amb l'altre persona, anar amb ella des de la proximitat, de forma discreta i deixant distància necessària per tal de que es senti còmode en el servei que realitzarà. L'acompanyament és responsabilitat del referent del servei i del tècnic encarregat del acompanyament de la Càritas Diocesana.

En la tasca del acompanyament, no es pot oblidar la dimensió de la feina en equip.

L'acompanyament, requereix un seguiment des de la proximitat i disponibilitat, un procés permanent de revisió i avaluació personal, des de cap on anem en connexió amb el grup i el que és comunitari. Per saber quins aspectes es poden millorar referent al que fem i com ho fem, analitzant el desenvolupament personal cap a la millora continuada i el compliment de les expectatives de la persona voluntària.

Amb l'acompanyament revisem i avaluem, des de la perspectiva de voler millorar l'atenció als últims i més febles.

L'organització de la Càritas Diocesana i les parroquials, així com dels serveis que s'ofereixen, preveuen les reunions de coordinació de cadascun dels serveis de manera periòdica, i amb la participació del voluntariat, per poder fer el seguiment continuat d'aquest.

Actualment, des de Càritas Diocesana de Menorca tenim un Pla de Formació del Voluntariat on s'especifica l'itinerari del voluntariat i les

formacions bàsiques així com les formacions específiques, segons els serveis que oferim i en que pot participar la persona voluntària.

3.8. Reconeixement

Sense entrar en contradicció amb el valor de la gratuïtat en l'acció del voluntària, el reconeixement del valor i el compromís, forma part de l'itinerari de la persona voluntària dins Càritas.

El reconeixement té una funció fonamental dins l'itinerari, ja que suposa una forma d'agrair i valorar la tasca que realitza el voluntariat, per l'èxit i consecució de la nostra missió.

En el nostre dia a dia, en les reunions, en els moments d'avaluació, donem valor a la tasca que duen a terme, reforçant, motivant i enfortint la seva acció.

Anualment realitzem una trobada festiva del voluntariat, en la qual s'agraeix i dona valor a la tasca que desenvolupa el voluntariat.

3.9. Desvinculació

El procés de desvinculació davant la finalització de l'acció voluntària és la última etapa de l'itinerari del voluntariat, per tal motiu li volen donar un especial interès. La persona també s'ha de sentir acompanyada durant aquest procés de desvinculació, ja que es una manera d'establir un bon final de col·laboració entre les dues parts.

Davant del procés de desvinculació és convenient poder mantenir una entrevista de tancament amb calma amb la persona voluntària que finalitza la seva tasca. Aquesta entrevista es prepara adequadament segons si el procés de desvinculació és iniciativa de la persona voluntària o bé és iniciativa de l'entitat. En la reunió de desvinculació hi participarà el responsable del servei on realitzava la tasca com a persona voluntària i el coordinador del voluntariat de Càritas.

Durant l'entrevista és important poder determinar les raons i les motivacions que porten al plantejament de l'acabament del servei que realitzava.

Potser que la persona voluntària decideixi interrompre la seva relació amb els servei encomanat per raons de disponibilitat o malaltia que no li permeten una relació de continuïtat amb l'entitat.

De vegades la vinculació es trenca per motiu de desacord, sigui per iniciativa de la persona voluntària, sigui per iniciativa de l'entitat. Potser que la persona no s'adapti a l'equip, o no realitzi la seva tasca d'acord amb els objectius i criteris prèviament establerts, o no respecti algun dels deures essencials del Contracte de Compromís o que per la seva edat

avançada o malaltia no estigui prou capacitada per realitzar la tasca que se li havia confiat. En aquest cas és molt probable que la desvinculació s'hagi de gestionar com a resolució de conflictes i/o recollint observacions i començant un procés d'avaluació. Tenint en compte, una reubicació si el motiu que s'esmenta és incomoditat o inadequació en el lloc assignat.

És important l'acompanyament de la persona en cada situació i mantenir una actitud d'escolta i de gratitud per part de l'entitat. Depenent de cada situació, es pot expressar el reconeixement i l'agraïment per la tasca realitzada amb una carta, una festa de comiat, etc.

Una vegada finalitzat el procés de desvinculació, la situació de la persona que ha estat voluntària de l'entitat, es manté en una de les tres situacions següents, que expressen la relació que manté amb l'entitat:

- Inactiu: voluntari que interromp momentàniament el seu servei per un període curt de temps, per voluntat de l'entitat (finalització definitiva o tancament temporal del projecte) i que està a l'espera de la seva reubicació en un altre servei.
- Baixa: voluntari que finalitza, definitivament la seva acció voluntària a l'entitat.
- Honorífic: voluntari que finalitza, definitivament la seva acció voluntària a l'entitat, però que per la seva trajectòria dins l'entitat roman com a honorífic i té dret a ser informat de les accions de l'entitat i a participar-hi.

***Càritas Diocesana de Menorca els ha adaptat a la realitat de la nostra Càritas i a l'actual normativa del Voluntariat del Govern Balear Llei 11/2019 del 8 de març de 2019 i de la Ley 45/2015 de Voluntariado del Gobierno de España.**

Maò a 5 de setembre de 2022